

Notatka prasowa

Problematyka dotycząca młodzieży jest przedmiotem zainteresowania CBOS od początku lat dziewięćdziesiątych. Pierwsze badania uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych prowadzone były jako projekty statutowe CBOS, zaś od 2003 r. realizowane są we współpracy lub na zlecenie Krajowego Biura Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii.

Projekt „Młodzież” ma charakter unikalny – w historii polskiej socjologii empirycznej nie ma bowiem zbyt wielu przedsięwzięć badawczych realizowanych cyklicznie przez tak długi czas, z zastosowaniem tej samej metody i przy zachowaniu wspólnego rdzenia kwestionariuszy, dzięki czemu możliwe jest śledzenie trendów.

Internet

Obecność młodzieży w Internecie jest czymś powszechnym: niemal wszyscy badani (99%) mają do niego dostęp w domu, prawie wszyscy (97%) korzystają z sieci za pośrednictwem urządzeń mobilnych. W sieci spędzają przeciętnie cztery godziny na dobę – o godzinę więcej niż trzy lata temu. Aktywność online jest w znacznym stopniu zdeterminowana przez płeć: chłopcy częściej grają w gry sieciowe i hazardowe bądź śledzą witryny związane z własnymi zainteresowaniami, dziewczęta natomiast w większym stopniu koncentrują się na kontaktach towarzyskich, nauce, odwiedzaniu sklepów internetowych oraz śledzeniu blogów.

Trzy czwarte uczniów to przeciętni internauci, w przypadku jednej piątej korzystanie z sieci generuje problemy związane z jej nadużywaniem, natomiast czterech młodych ludzi na stu przejawia symptomy uzależnienia. Problem ten dotyczy przede wszystkim tych, którzy spędzają w Internecie więcej niż sześć godzin dziennie; symptomy uzależnienia od Internetu częściej niż przeciętnie przejawiają respondenci, dla których główną aktywnością w sieci jest udział w grach hazardowych.

Hazard

W stosunku do 2013 r. wzrosło zainteresowanie młodych ludzi hazardem. Najwyższy wzrost odsetka graczy notujemy w odniesieniu do gier liczbowych innych niż Lotto, w których bierze obecnie udział blisko co piąty młody człowiek. Najistotniejszym czynnikiem różnicującym udział młodzieży w grach na pieniądze jest płeć: uczestniczy w nich więcej chłopców niż dziewcząt.

Przeciętny deklarowany koszt gry w ciągu 2016 roku kształtuje się na poziomie 187 zł a średnia wartość „zysku” (wygranej) to 403 zł. Większość młodych graczy ma subiektywne poczucie finansowej „opłacalności” hazardu: spośród ogółu grających blisko 2/3 deklaruje wyższe

wygrane niż nakłady na grę w skali roku. Odsetek graczy przekonanych o dodatnim bilansie finansowym gry wzrósł w stosunku do 2013 r. o 8 punktów procentowych.

Zaobserwowanemu wzrostowi zainteresowania młodzieży grami na pieniądze towarzyszy wzrost zagrożenia uzależnieniem od hazardu. W stosunku do 2013 r. zwiększył się zarówno odsetek młodych ludzi zdradzających symptomy ryzykownej gry (o 6,5 punktu procentowego), jak i tych, którzy są w grupie wysokiego ryzyka uzależnienia (z 4,5% do 6,0%). Zagrożenie realnym problemem z hazardem dotyczy w zdecydowanie większym stopniu chłopców niż dziewcząt. Istnieje związek problematycznego hazardu z uzależnieniem od Internetu: co piąty młody człowiek wykazujący symptomy zagrożenia uzależnieniem od gier na pieniądze jest jednocześnie w grupie podwyższonego ryzyka uzależnienia od Internetu.

Aspiracje, dążenia i plany życiowe młodzieży

Lista podstawowych dążeń młodych ludzi kształtuje się od wielu lat bardzo podobnie. Najważniejsze są: miłość i przyjaźń oraz udane życie rodzinne. W dalszej kolejności młodzież stawia na zawodowy wymiar swojej egzystencji. Można natomiast zauważyć, że od kilku lat nieznacznie, ale w miarę systematycznie słabnie znaczenie rodziny wśród najważniejszych celów życiowych młodzieży. W ostatnich trzech latach zmieniły się też postawy młodzieży dotyczące rynku pracy i oceny własnych na nim szans, co ewidentnie związane jest z systematycznie notowanym od kilku lat spadkiem bezrobocia w Polsce. Od 2013 r. znacząco zmalał lęk młodych ludzi przed bezrobociem. Ponad dwukrotnie ubyło tych, którzy bardzo obawiają się tego, że nie znajdą pracy, podwoiła się natomiast liczba niemających żadnych wątpliwości co do tego, że zostaną zatrudnieni. Jednocześnie wyraźnie wzrosła wiara młodych, że znalezienie pracy zależy od indywidualnych zdolności i kwalifikacji, osłabło z kolei przekonanie, że decydują o nim posiadane układy i znajomości. Młodzi ludzie coraz częściej biorą także pod uwagę ewentualność założenia własnej firmy w przyszłości.

Polityka

Duży stopień alienacji politycznej młodych ludzi wchodzących w dorosłość jest problemem notowanym w naszych badaniach od wielu lat. Szczególnie duży zasięg tego zjawiska odnotowaliśmy w badaniu zrealizowanym w 2013 r. W ostatnim badaniu odnotowaliśmy zmniejszenie alienacji politycznej młodych ludzi w porównaniu z najgorszym w historii tych badań 2013 r., o czym świadczą następujące fakty:

- większe niż poprzednio zainteresowanie polityką,
- więcej badanych potrafi określić swoje poglądy na osi lewica-centrum-prawica,

- mniej badanych jest przekonanych, że na polskiej scenie politycznej nie ma partii, z którą mogliby sympatyzować – można powiedzieć, iż wśród uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych, podobnie jak wśród ogółu dorosłych Polaków, nastąpił spadek odrzucenia systemu partyjnego, choć nie można jeszcze powiedzieć, że skutkuje to wzrostem jego reprezentatywności.

Młode pokolenie jest tradycyjnie krytyczne zarówno wobec funkcjonowania demokracji, jak i oceny sytuacji w kraju, jednak opinie na ten temat w porównaniu 2013 r. poprawiły się. Młodzi rzadziej niż ogół dorosłych Polaków mają wyrobione zdanie w omawianych kwestiach. Jednocześnie mają tendencję do patrzenia na rzeczywistość w sposób bardziej krytyczny. Gorzej oceniają bieżącą sytuację w kraju, jak również to, jak demokracja działa w praktyce. Krytycyzm częściej niż inni wyrażają osoby interesujące się polityką w stopniu co najmniej dużym oraz młodzież identyfikująca się z lewicą.

Substancje psychoaktywne

Jednym z głównych elementów badania „Młodzież” jest pomiar używania substancji psychoaktywnych przez młodych ludzi. Wyniki ostatniego badania wskazują, że zbliżony do poprzedniego pomiaru odsetek uczniów deklaruje niepalenie papierosów (59%). Nastąpił jednak wzrost odsetka niepalących wśród chłopców, natomiast wśród dziewcząt – odnotowano jego spadek. W badaniu zrealizowanym w 2016 r., podobnie jak we wcześniejszych pomiarach, napoje alkoholowe okazały się najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, po którą sięgano częściej niż po papierosy czy narkotyki. 72% uczniów deklaroowało, że w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie przynajmniej raz piło piwo, 63% – wódkę i inne mocne alkohole, a 41% – wino. W porównaniu z pomiarem z 2013 r. nastąpił spadek odsetka uczniów sięgających po wódkę (o 5 punktów procentowych), natomiast odnotowano wzrost odsetka młodzieży sięgającej po wino (o 6 punktów procentowych) – w przypadku picia piwa nie zaobserwowano bez zmian. Od 1992 r. młodzież jest pytana również o używanie narkotyków w ciągu ostatniego roku. Dla porównania: w 1992 r. używanie narkotyków deklaroowało 5% badanych, zaś w 2016 r. – 17%. Biorąc jednak pod uwagę dwa ostatnie pomiary, odsetek uczniów deklaruujących używanie narkotyków pozostaje na podobnym poziomie – 18% w 2013 r. i wspomniane 17% w 2016 r. Dodatkowo młodzi respondenci od 2008 r. są pytani o używanie konkretnych substancji wyszczególnionych w ankiecie. Jak pokazują wyniki ostatniego badania 42% respondentów deklaruje, że kiedykolwiek w życiu używało marihuanę i haszysz, co stanowi niewiele większy odsetek badanych deklaruujących powyższe w 2013 r. (40%). W przypadku

amfetaminy odsetek deklarujących jej używanie pozostaje na takim samym poziomie – w obu pomiarach jest to 7%. W kwestii „dopalaczy” odnotowano natomiast spadek używania tych substancji. Odsetek badanych, którzy eksperymentowali z „dopalaczami” w 2016 r. jest na takim samym poziomie, jak w pomiarze z 2008 r.: 3,5%, co stanowi trzykrotny spadek w porównaniu do wyników pomiaru z 2010 r. Do używania „dopalaczy” w ciągu ostatniego roku przyznał się 1% badanych, podobnie jak do ich używania w ciągu ostatniego miesiąca.

Wyniki ostatniego pomiaru nie wskazują na zmiany w dostępności narkotyków, z wyjątkiem „dopalaczy”, których zdobycie jest obecnie trudniejsze.

Raport z badania będzie dostępny po konferencji prasowej na stronie Centrum Informacji Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii: www.cinn.gov.pl